

Dykkar ref. : 2014/1102

Vår ref. : Kristian Råsberg

Dato : 28.03.2017

Alsaker Fjordbruk AS Innspel til høyringsforslag – Regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger

Me syner til høyringsforslag med uttalefrist 29.03.2017.

Alsaker Fjordbruk er eit heilintegrert oppdrettskonsern med klekkeri, settefisk, matfisk, slakteri og servicebåtar. Me har verksemd i 13 kommunar i Hordaland og Rogaland, omlag 250 tilsette og omsette for 1,7 milliardar kroner i 2016. Produksjonen er omlag 30.000 tonn laks, som utgjør 160 millionar middagsporsjonar.

1. Hovudintrykk av planen og planarbeidet

Alsaker Fjordbruk tykkjer Hordaland fylkeskommune ikkje har lukkast med å forankre planarbeidet lokalt i fleire av kommunane, og er difor uroa for legitimiteten til planarbeidet. Fylkeskommunen synest heller ikkje å ha lukkast som nærings- og utviklingsaktør å spele på lag med kommunar og havbruksnæringa i denne saka. Gjennom plankart og retningsliner bidreg planen til å skape mistillit til lokale prosessar.

Me finn få spor etter dei nasjonale ambisjonane for havbruksnæringa i planen. Dersom Hordaland skal møte desse meinar me store delar av planen treng ei justering.

2. Gløymde intensjonar

Alsaker Fjordbruk har inntrykk av at intensjonane og utgangspunktet for planarbeidet er gløymt undervegs. I 2013 vart det fremja søknad til Fiskeri- og kystdepartementet der Hordaland fylkeskommune ynskja å verte pilotfylke for regional kystsoneplanlegging. Frå søknaden går det m.a. fram «*at det er trong for auka regionalt sjølvstyre i havbruksforvaltninga ... Fylkeskommunen er ein regional utviklingsaktør. Det vil seie at fylkeskommunen må syte for å kjenne utfordringane i fylket og kommunane og næringslivet sine behov ... Havbruksnæringa er av stor interesse og viktigheit for Hordaland ... dersom fylkeskommunen sine verkemidlar ikkje vert utvida, men held fram som detaljert regelstyring, går vi glipp av den regionale meirverdien. Vi fryktar også innføring av fleire statlege reglar og forskrifter ...*»

Det Fylkesutvalet og Fylkestinget frykta skulle skje gjennom statleg detaljstyring er no i ferd med å skje gjennom regional detaljstyring i eige pilotprosjekt – kystsoneplanen.

3. Innspel til plankartet

Alsaker Fjordbruk ser positivt på at ein gjennom plankartet har lagt til rette for meir areal kring langt dei fleste eksisterande lokalitetar, men saknar større planmessige grep som kan gje reell vekst, nye lokalitetar og møte nasjonale ambisjonar for dei neste tiåra. Planen slik han føreligg er mykje ei vidareføring av etablerte lokalitetar og allereie avsette område i kommuneplanane, og vert soleis i stor grad ein bakoverskuande plan.

Når ein gjennom regional plan òg utarbeidar plankart oppstår det ei fare for at nyansar og lokale tilhøve ikkje vert reflekterte. Me ser at Rogaland har valgt å løyse sin plan for havbruk på ein heilt

Alsaker AS

Alsaker
Fjordbruk AS

Bjølve
Bruk AS

Bolstad
Bruk AS

Fjelberg
Fjordbruk AS

Fjon
Bruk AS

Fjordbruk
Service AS

Nordsjø
Fjordbruk AS

Onarheim
Bruk AS

Rogaland
Fjordbruk AS

Røvær
Fjordbruk AS

Salar
Bruk AS

Sunnhordland
Fjordbruk AS

Toftøy
Fjordbruk AS

Tveit
Brygge AS

Tysnes
Fjordbruk AS

Viking
Fjord AS

Ølve
Bruk AS

Åmøy
Fjordbruk AS

annan måte. Det er ein regional plan sin natur å vera overordna og lite detaljert, og eit plankart vil fort fange og verke for styrande i det einskilde område skal til vurdering i lokale prosessar.

Me ser at ein gjennom kystzoneplanen sitt plankart ikkje har klart å fange opp ei rekke pågåande prosessar lokalt, og me er uroa for at kystzoneplanen med si detaljgrad kan hemme desse prosessane vidare. Dette er intensjonar og siktemål kommune og næringsaktør har arbeidd med i fellesskap over fleire år, som òg gjerne heng saman med eit enno meir langvarig prosjekt knytt til ny og framtidsretta lokalitetsstruktur i det einskilde konsernet.

For Alsaker Fjordbruk sin del vil me særskilt peike på følgande område:

Samlaneset, Jondal kommune

Alsaker Fjordbruk AS har sidan 2014 hatt god og konstruktiv dialog med Jondal kommune om lokalitet nord om Samlaneset. Seinsumaren 2016 fekk me stadfesta at dette innspelet var til vurdering, og at ein ville løyse det ved å flytte dagens unyttta areal AK1, utanfor Herand/Mælsvik, nordaust om Samlaneset i tråd med våre innspel. I regional kystzoneplan er AK1 og AK2 i Jondal sin kommeplan føreslått vidareført og samankopla.

Med bakgrunn i den dialogen me har hatt med Jondal over dei seinare åra, oppmodar me om at området for *Sjø og vassdrag generelt (utvida omr. med AK)* vert utvida til å også omfatte areal nord for Samlaneset. Me trur ei slik lokalisering vil vera den beste både i høve til botntilhøve, straum, båttrafikk, busetnad m.m. Det vert synt til vedlegg 1.

4. Konkrete innspel til retningslinene

Retningsline 1.5 legg til grunn at endringar i «areal- og ressurspolitikken» bør skje ved å ta planane opp til revisjon heller enn å gje dispensasjonar. Det er uklårt kva type saker fylkeskommunen meiner denne føresegna omfattar, men det er peikt på at dispensasjonar skal følgje opp «måla og retningslinene i regional plan».

Som de kjenner til er planarbeid ressurskrevjande og tidkrevjande, og må ofte vera det for å sikre gode prosessar og eit godt sluttresultat. Dei stadig endra behova og krava til havbruksnæringa er gjerne meir omskiftelege enn planane som styrar bruken av sjøareala. I slike tilfeller må offentlege styresmakter gjera seg nytte av dei verkemiddel som ligg i plan- og bygningslova, for å sikre fornuftige driftsløysingar, oppgradert merdteknologi, justert/endra anlegg av omsyn til fiskehelse, m.v. Diverre har me i Hordaland i aukande grad sett døme på at gode intensjonar frå havbruksaktørar vert stogga av for lite fleksible arealplanar og ei for streng tolking av dispensasjonsinstituttet i plan- og bygningslova § 19-2.

Me meiner denne retningslina ikkje sikrar havbruksnæringa i stor nok grad, og er uroa for at den kan verte lesen i retning av ei innskrenking av dispensasjonsinstituttet. Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har lagt til grunn at i slike tilfeller vil dispensasjonar vera naudsynt for å sikre dei omsyna som ligg bak oppdrettar sitt behov for å flytte, utvide eller endre lokaliteten (ref 16/1329-5). Alsaker Fjordbruk støttar dette synet.

Skal ein lukkast med å få ned talet dispensasjonar må også planane sikre tilstrekkeleg fleksibilitet i høve til naudsynte endringar, justeringar, o.l.

Retningsline 2.9 legg til grunn at kommunane «skal ta omsyn til kartlagde gyte- og oppvekstområde for villfisk». Då desse kartleggingane både har ulikt opphav og tidfesting, og i tillegg rommar ei verdivurdering, bør ein til liks med øvrige generelle retningsliner også her vektlegge dei «særskilt viktige» områda. Fylket vil vera inne i ei langvarig omstillingsfase, og ein bør ikkje - utan unnatak - nedfelle retningsliner som gjev gyteområde fortrinn overfor ei annan næring kor regionen vår har naturgjevne føresetnadar.

Retningsline 2.11 sler fast at prioriterte artar og utvalde naturtypar skal ivaretakast særskilt. Også her er me uroa for at slike registreringar utan unnatak vil verte nytta som motsegngrunnlag, og kunne innsnevre det behovet for skjønnd dei ulike sakene rommar både i høve til matproduksjon, verdiskaping og ivaretaking av sysselsetting i lokalsamfunna.

Retningsline 2.13 peikar på «nye tiltak innanfor området som er føreslege som marint verneområde» (vår understreking). Det er uheldig at retningslina byggjer på føreslegne område. Dette vil særleg bidra til uvisse og lite føreseielege prosessar dersom høyringsforslaga retningslina

byggjer på vert endra eller ikkje vedtekne i det heile. Ein må ha respekt for pågåande prosessar, og ikkje binde opp denne planen til dei verneforslaga som enno ikkje er vedtekne.

Retningsliner 2.15 legg til grunn at ein ved tilbaketrekking av løyve etter akvakulturlova skal vurdere arealbruken i sjøområdet på nytt. I denne retningslina ligg det ei implisitt forståing av at ein grunna tilbaketrekking av løyve etter anna lovverk òg bør revidere arealbruken etter plan- og bygningslova. Me meiner dette sender feil signal i høve til dei nasjonale ambisjonane. KR D peikar i sitt brev (ref 16/1329-5) på at dei «*store ambisjonene for vekst i akvakulturnæringen vil kreve avsetning av betydelig areal i kommuneplanene*». Skal ein gjennom regional og kommunal planlegging kunne møte desse ambisjonane er ein god arealreserve heilt naudsynt.

Retningsline 2.16 legg til grunn at akvakulturområda som er viste i regionalplanen «*skal vurderas og detaljerast vidare i samband med kommunal arealplanlegging*». Det er uklårt for oss kva fylkeskommunen faktisk meiner med at områda skal «*detaljerast vidare*». Dersom det i dette ligg ei forventning om å utarbeide detaljreguleringsplanar på sjøareala, vil me igjen peike på KR D sitt brev der ein sler fast at «*kommuneplanen er det beste verktøyet til å avklare overordnede arealinteresser*». Vidare i brevet heiter det at det berre er i «*særskilte tilfelle, der det er behov for en detaljert vurdering eller der tiltaket innebærer betydelige bygge- og anleggstiltak både i sjø og på land*» at det er behov for reguleringsplan. Av retningslina ser me kimen til ei aukande detaljregulering av sjøareala, noko som i tilfelle står i strid med departementet sine vurderingar.

Retningslina byggjer vidare på at kommunen «*kan avsette meir sjøareal til akvakultur for større teknologiske nyvinningar eller område for nye artar*». Det er uklårt for oss kva fylkeskommunen legg i omgrepet «*større teknologiske nyvinningar*», men me vil framheve at det skjer ei kontinuerleg utvikling av den opne merdteknologien. Dersom det ikkje er denne teknologiutviklinga retningslina er meint å fange opp, vil me ropa eit varsku både i høve til havbruksnæringa sin framtidige arealtilgong, realisme i planarbeidet og ikkje minst den aukande kostnadssida annan teknologi vil medføra. Me finn det uansett tvilsamt om plan- og bygningslova i det heile gjev heimel for å (gjennom føresegn eller retningsline) styre arealbruken etter val av teknologi på denne måten.

Retningsline 2.24 gjev «*lokale friluftsansjasjonar, båtlag, grendelag og velforeiningar og fylkesmannen som statleg sektororgan*» særleg prioritet i høve til medverknad. Det undrar oss at somme uttalepartar vert gjevne fortrinn framføre andre i strandsona, og at dei private ansjasjonane er så snevert samansette. I høve til dei krava til medverknad som følgjer av plan- og bygningslova § 5-1 meiner me denne føresegna klårt går for langt i éi retning.

Retningsline 2.27 fastsler at nye byggjeområde «*som hovudregel ikkje skal lokalisrast i 100-metersbeltet eller i område kartlagt som funksjonell strandsona*». Me meiner denne retningslina ikkje godt nok tek opp i seg føringane som er gjevne i Statlige planretningsliner for differensiert strandsoneforvaltning. Kommunane som inngår i kystsonen er anten permanent eller mellombels plasserte i planretningslina si sone 3, kor det m.a. er peikt på at utbygging i strandsona bør lokalisrast til område som allereie er bebygde – og at behovet for næringsutvikling og arbeidsplassar skal tilleggast vekt. Hovudregelen retningslina byggjer på liknar meir på ein variant av dei strengare sonene 1 og 2. Dette inntrykket vert stadfesta av retningsline 2.30 kor ein nær sagt ordrett byggjer på sone 1 (planretningslina pkt 5.2 kulepunkt 2) der nye tiltak og utviding av eksisterande tiltak skal skje så langt unna sjøen som mogleg og lenger vekk enn eksisterande tiltak. Sone 3 legg derimot ingen likelydande føringar omkring lokalisering.

Me finn det uheldig at retningsline 3.1.2 ikkje gjev grunnlag for vidareutvikling av eksisterande næringsverksemd innanfor arealsone landskap.

Retningsline 3.3.2 legg «i hovudsak» opp til at akvakulturområde skal avsetjast som einbruksområde i kommuneplanane. Alsaker Fjordbruk meiner det ikkje fins grunnlag for å skilje mellom havbruk og landbruk i høve til einskaplege og fleirskaplege arealføremål. Matprodusentar i primærnæringa har lange tradisjonar for å forvalta fleirbruksområde. Landbruksnæringa har sin fleirbrukskategori LNF (landbruk, natur, friluft), medan havbruksnæringa har FFNFA (fiske, ferdsl, natur, friluft, akvakultur) eller liknande nemningar.

Dei siste åra har ein langs kysten sett ei rekke døme på at for einskaplege arealføremål fort kan hindre føremålstenelege justeringar av eksisterande anlegg, sjølv om bakgrunnen for justeringane kan vera eit ynskje om betra miljøstatus, fiskevelferd, e.l. Dersom ein skal legge til grunn at anlegget som hovudregel bør ligge i einbruksområde, vil dette krevje sær store arealflater for å sikre naudsynt fleksibilitet i høve til stadig endra krav og behov. Somme kommunar har erkjent

dette, og legg til rette for større fleksibilitet i kring av einbruksområda. Til dømes kan mindre justeringar og utvidingar av anlegg gå inn i fleirbruksområde. Det bør vera opp til det kommunale skjønnet å vurdere kva som er mest teneleg i eigne sjøområde, og me er uroa for at hovudregelen retningslina legg opp til i praksis vil syne seg å ikkje gje havbruksnæringa tilstrekkeleg fleksibilitet då arealbeslaget ved tenelege einbruksføremål kan verte oppfatta som stort – og auke areal- og brukskonflikter innanfor eit område.

Retningsline 3.3.3 føreset at sjøområda vert sett i samanheng med arealbruk på land. Denne heilskapstanken støttar Alsaker Fjordbruk, men me merkar oss at retningslina vidare berre har fokus på kvar akvakultur ikkje skal lokaliserast i høve til interesser og arealbruk på landsida. Havbruksnæringa har i aukande grad behov for større landbasar, og det er eit klårt siktemål at desse vert lokalisert slik at seglingstid vert redusert. Me er usikre på om retningslina fangar opp omsyna til basefunksjonar på land. Til sist i retningslina stussar me på at ein regional plan legg føringar for *lokalt* friluftsliv. Lokale omsyn bør utelukkande ligge til kommunane å vurdere.

Retningsline 3.3.4 føreset at nye akvakulturanlegg ikkje bør lokaliserast «*tett opp til anadrome vassdrag*». Det er uklårt for oss kva fylkeskommunen meiner med «tett opp til». Denne retningslina vil legge band på store areal så lenge samtlege anadrome vassdrag – utan unnatak – vert gjevne ei udefinert «forvaltningsgrense». Innanfor planområdet er det éitt nasjonalt laksevassdrag. Me er sikre på at det beste for alle interessegrupper er at ein forhold seg til eksisterande og viktige kartleggingar, og ikkje lanserar nye vassdrag og grenseomgrep. Slik retningslina no står fryktar me at resultatet vert konfliktfylte og lite føreseielege prosessar.

Retningsline 3.3.5 føreset at vurderingar knytt til vertikalnivå og oppdrettsart vert gjort som del av planlegginga. Så lenge ny rettleiar for planlegging i sjø ikkje føreligg frå KRD meiner me det er tidleg å ha sterke meiningar om planlegging i vertikalnivået. Somme kommunar har løyst tema som fortøying/oppankring på ein god måte gjennom føresegnene, og me trur framleis det er det mest oversiktlege. Når det kjem til oppdrettsart meiner me bestemt det ikkje er ei kommunal planleggingsoppgåve å fastsette artar til dei ulike arealføremåla. Plan- og bygningslova gjev etter det me kan sjå heller ikkje heimel til å differensiera underføremålet akvakultur på ein slik måte. Her bør ein ha større tiltru til relevant sektormynde og den einskilde oppdrettar.

Alsaker Fjordbruk er ikkje framande for at overordna planar skal sikre særskilt viktige verneomsyn, og deretter opne opp «restareal» for andre føremål, men då må ein samstundes erkjenne at ein ikkje kan verne alt. Ein må samstundes ta høgde for at det i ytterkantane av dei viktige verneområda kan føregå aktivitet, og at eksisterande verksemd innanfor dei kartlagde områda kan vidareutviklast. Ein må òg vera sikker på at desse restareala faktisk er eigna for matproduksjon, og at ein i medhald av anna sektorlovverk faktisk kan etablere produksjon der. Av plankartet og Mattilsynet sine krav om innbyrdes avstand mellom lokalitetar, ser me få moglegheiter for nye lokalitetar i planområdet. Der moglegheiter ved fyrste augekast er å finne, vert ein avskorne grunna verneinteresser eller verneplanar. Når planarbeidet vert kopt ned til kor mange prosent av sjøarealet som er avsett til akvakultur, har ein ikkje skjønna kor samansett og komplekst dette er.

Me ser ikkje at planen møter dei nasjonale ambisjonane for vekst i havbruksnæringa.

Me trur fleire av retningslinene vil vanskeleggjera vårt langvarige arbeid med å etablere ein ny og framtidretta lokalitetsstruktur. Ei rekke av retningslinene er for konkluderande og gjev for lite rom til skjønnsutøving i dei lokale utgreiingsprosessane. Retningslinene bør gje større rom for interesseavveging mellom behovet for global matproduksjon, lokal sysselsetting og verdiskaping, og omsyna til biologisk mangfald og friluftsliv.

Havbruk er ein viktig del av omstillingsarbeidet Hordaland og vestlandskysten står overfor i åra som kjem, både når det gjeld diversifisering av arbeidsstyrkja, utdanningsval og verdiskaping. Me trur endringane som er skisserte ovanfor vil gjera kystsoneplanen til eit betre arbeidsverktøy i åra som kjem, og bidra til å auke matproduksjonen i Hordaland.

Høyringsforslaget rommar totalt 59 retningslinjer, som er 50 retningslinjer meir enn Rogaland sin *Regionalplan for sjøareal havbruk* som var til høyring fram til nyttår. Det planarbeidet fokuserte på Rogaland sine moglegheiter som matfylke, den blå åkeren og at havbruksnæringa er ein viktig del av det grøne skiftet.

Me klarar ikkje finne dei same visjonane i Regional kystsoneplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger.

Med venleg helsing
Alsaker Fjordbruk AS

Kristian Rasberg
Samfunnskontakt
kristian.rasberg@fjordbruk.no

Vedlegg 1: Samlaneset, Jondal kommune.